

- Na wschód od ulicy Gdańskiej - miejsce lokalizacji wielu placówek kulturalnych i oświatowych oraz największej miejskiej świątyni w formie panteonu rzymskiego (Bazylika św. Wincentego a Paulo). Ze względu na usytuowanie wielu instytucji muzycznych (Filharmonia Pomorska, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego, Państwowy Zespół Szkół Muzycznych im. Artura Rubinsteina) nazywane jest często „Dzielnicą muzyczną”. Obszar ten charakteryzuje się także dużym udziałem zieleni – Park im. Jana Kochanowskiego, Park im. Kazimierza Wielkiego, Park Ludowy im. Wincentego Witosa
- Na południe od ulicy Focha – obszar Startego Miasta z Wyspą Młyńską i Wenecją Bydgoską – najbardziej reprezentacyjny obszar Śródmieścia o funkcji handlowo-usługowej (liczne puby, kawiarnie i restauracje skupione wokół Starego Rynku i Wyspy Młyńskiej oraz sklepy zlokalizowane głównie na ulicy Długiej i ulic do niej przylegających) oraz przede wszystkim rekreacyjno-wypoczynkowej

Rozwój Śródmieścia oddziałuje na rozwój całej Bydgoszczy. Pierwszą zasadniczą fazą rozwoju miasta było miasto lokacyjne Kazimierza Wielkiego, wytyczone w 1346 roku⁷³. Historyczne centrum Bydgoszczy odpowiadało dzisiejszym obszarom Starego Miasta. Okres jego dynamicznego rozwoju przypada zaś na XIX w., kiedy to zaczęło rozrastać się w kierunku południowym (powstał Nowy Rynek) i północnym, gdzie usytuowano dworzec kolejowy powodując tym samym szybki rozwój miasta w tym kierunku, z nowymi obszarami mieszkaniowymi⁷⁴.

W zachodniej części Śródmieścia zamieszkiwali głównie pracownicy kolejowi, drobni urzędnicy, nauczyciele oraz robotnicy pracujący na kolei. Jednym z okazalszych budynków jest tutaj powstały pod koniec XIX w. gmach byłej Królewskiej Dyrekcji Kolei Wschodniej.

Na obszarze dzisiejszej ulicy Gdańskiej, Jagiellońskiej, 3 Maja, Konarskiego, Bernardyńskiej kształtowało się nowe centrum administracyjno-oświatowe rejencji bydgoskiej wchodzącej w skład Wielkiego Księstwa Poznańskiego. Między rokiem 1850 a 1900 powstały tu m.in.: szpital, Plac Wolności, Królewskie Gimnazjum, gmach Poczty Główniej, budynek Banku Królewskiego (obecnie NBP), Miejska Szkoła Męska, Miejska Szkoła Żeńska (obecnie Państwowy Zespół Szkół Plastycznych), Miejska Wyższa Szkoła dla Dziewcząt (obecnie Zespół Szkół Gastronomicznych), Teatr Miejski.

W końcu XIX w. obszar na wschód od ul. Gdańskiej ograniczony obecnymi ulicami: Gdańska, Krasińskiego, Markwarta, Chodkiewicza, al. Ossolińskich, al. Adama Mickiewicza rozplanowano nawiązując do koncepcji miasta-ogrodu⁷⁵. Powstały tu zwarte ciągi zabudowy czynszowej, wille mieszkalne, gmachy dla oświaty i administracji oraz Park Bismarcka (obecnie Park J. Kochanowskiego). W połowie XX w. zbudowano tu Teatr Miejski i Filharmonię, zlokalizowano Zespół Szkół Muzycznych oraz szkoły średnie tworząc tym samym „dzielnicę muzyczną”. Od początku XX w. w Śródmieściu następował znaczna intensyfikacja zabudowy a one samo nabierało wyglądu wielkomiejskiego. Proces ten przebiegał zwłaszcza wzdłuż ulicy Gdańskiej, która stała się reprezentacyjną ulicą miasta⁷⁶.

Kamienice i wille przy ulicach Gdańskiej, Dworcowej, czy Cieszkowskiego należały przede wszystkim do bogatych kupców lub przedsiębiorców. Obszar Starego Miasta zamieszkiwali głównie drobniejsi kupcy i rzemieślnicy niemieccy, Polacy i Żydzi. Śródmieście kolejowe (na zachód od ul. Gdańskiej) zaś robotnicy i drobni urzędnicy.

Obecne Śródmieście charakteryzuje się ozdobną zabudową z różną architekturą stylów – neorenesansową, neobarokową, neogotycką, secesyjną oraz modernizmem. Skoncentrowana jest tu także większość z zabytków Bydgoszczy – gmachy użyteczności publicznej, kościoły oraz całe szeregi

⁷³ Ulica Gdańska w Bydgoszczy, przewodnik historyczny, Bydgoszcz 2003

⁷⁴ Jastrzębska-Puzowska Iwona: Od miasteczka do metropolii. Rozwój architektoniczny i urbanistyczny Bydgoszczy w latach 1850-1920

⁷⁵ Iwona Jastrzębska-Puzowska, Rozwój przestrzenny Bydgoszczy na przełomie XX i XXI w., Bydgoszcz współczesne oblicze miasta, pod red. A. S. Kotowskiego i S. Sadowskiego

⁷⁶ Ulica Gdańska w Bydgoszczy, przewodnik historyczny, Bydgoszcz 2003